

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 26. De perfectione emptionis, ac eiusdem rescissione,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

nibus empti & venditi, lege Iulianis, §. 1. his verbis: Si fructibus iam maturis ager distractus sit, etiam fructus emptori cedere, nisi aliud conuenit, exploratum est. Adhuc, si equus venditur, intelliguntur vendita ornamenta quibus ornatur tempore venditionis, iuxta legem Aediles 2. ff. De aedilitiis edictis, §. vendendi

CAPVT XXV.

De actionibus que nascuntur ex emptione & venditione.

SVMMARIVM

- 356 Actio quædam est ex empto, & quedam ex vendito: ac quid utraq; sit.
- 357 Quæ sit venditor emptori teneatur de euictione.
- 358 Actio redhibitoria, & actio quanto minoris locum habent tantum quo ad forum externum.
- 359 Varij casus in quibus quis cogi potest ad vendendam rem propriam.

356 **D**VÆ sunt istiusmodi actiones; vna quæ dicitur actio ex empto, & altera quæ dicitur actio ex vendito: hæc competit venditori ad consequenda ea quæ emptor debet præstare: in eamque veniunt damna, & incommoda quæ venditor passus fuerit ex emptoris mora, & culpa non soluti pretij. Illa vero competit emptori aduersus venditorem, vt tradat rem venditam corpoream cum fructibus, vel accessionibus eiusdem: vel vt quali tradat rem incorpoream emptam, hoc est, censum, vsum fructum, ius, vel actionem, aliudve cæterorum quæ in iure dicuntur quasi tradi, & quasi possideri.

357 **C**ompletur autem talis actio alias quatuor. Primam, de euictione. Sin. venditor non fuit dominus rei venditæ, & res euincatur, id est, à domino per legitimam probationem in iudicio vindicetur, emptor habet actionem contra venditorem, vt pretium sibi restituat. Secunda, quæ redhibitoria ideo dicitur, quia instituitur ad rehabendum pretium dati. Et est, qua emptor intra sex menses à die celebrati contractus agit ad rescindendum contractum: si vendita sit res habens vitium occultum, quo cognito emptus non esset. Tertia, quæ ex eo dicitur quanto minoris, quod instituitur ad obtinendum à venditore, quanto minoris emptor emisisset, si cognouisset vitium rei quam ille vendidit. Et est quæ emptori conceditur per spatium vnus anni à die celebrati contractus ad repetendum à venditore in foro externo quanto minoris rem venditam vitiosam erat empturus, si vitium sciuisset. Quartam demum, quam præscriptis verbis actionem vocant. Et est quæ si venditor pacta adiecta venditioni non seruauerit, emptor contra eum agit vt is illa impleat.

358 **C**IRCA actionem autem de euictione aduerte cum Syllu. in verbo Emptio, q. 25. ex glossa, & Panor. ad Cap. finale, De emptione & venditione; venditorem ita teneri emptori de euictione, vt si monitus non defendat ipsum, teneatur ad omnes expensas quas idem emptor fecerit in iudicio: siue causam obtinuerit, siue non; exceptis tamen tribus casibus quos vide in præced. 14. dubit. 1. proposit. 2. Aduerte etiam ex eodem Syllu. in sequen. q. 26. etiam si venditor fecerit pactum, quod de euictione non teneatur; ipsum nihilominus iuxta legem ex empto, ff. De actionibus empti, & venditi, ad pretium teneri re euicta: si quidem generaliter sit facta pactio: puta dicendo, à quocumque euincatur res: non item si sit specialiter facta, seu cum conditione, si res euincatur à certa persona, vel in certa causa: quia tunc venditor ipsa re euicta, non tenebitur ad restituendum pretium; ex lege Qui libertatis, in principio, ff. De euictionibus, iuncta glossa ibid.

359 **C**irca actionem redhibitoriam vero, & actionem quanto minoris, aduerte, leges quibus conceduntur, relatas à Lud. Molina in sepe citata tract. 2. disp. 353. conel. 2. non habere locum in conscientia, ea ex parte qua tantummodo spatium sex mensium, aut vnus anni concedunt emptori decepto, ad seruandum se indemnem: quia ex ipsa rei natura venditor obligatur tali indemnitati consulere, aut per rescissionem contractus, aut per augmentum pretij, quantum requiritur, vt hoc censetur iustum: contra quam obligationem statueret tam exiguum tempus præscribendi, durum est, & quod approbare ratio refugit.

HVC REVOcARI POTEST. dubium, an aliquando possit quis cogi re sua vendere? quod tractatur à Syllu. in verbo Emptio, quest. 5. à Couarr. lib. 3. var. resolut. cap. 14. & à Molina in eodem tractat. 2. disp. 341. Respondendum vero est, de iure communi neminem cogendum esse rem suam vendere, ex lege Inuitu, Cod. De contrahenda empt. & venditi.

359 **E**xciipiuntur tamen aliquot casus. Primus est, quando quis habet seruum communem cum alio: tunc enim potest eum manumittere inuitis focis, si det partem pretij ipsis debitam, lege 1. Cod. De communi seruo manumisso. Secundus est quando quis habet prædium commune cum fratre, si frater vendiderit partem suam, alter potest contra emptorē agere eo modo quo traditur in lege 1. & in lege Ad officium; Cod. De communi diuidendo; quod explicandum relinquitur Iurisconsultis, quorum est proprium. Tertius est, quando quis habet plus iuris in re: tunc enim si is qui minus iuris habet, vendat; cogitur vendere eidem, ex lege Sanctimus, §. Ne autē, Cod. De donationibus. Quartus est, cum quis, rem ad victum pertinentem, venum publice exposuerit, cogitur eam vendere. Similiter qui publice officium aduocationis suscepit; officio Iudicis cogi potest prestare patrocinium litigantibus; dum modo ei congrua stipendia ministrantur, etiam si non habeat publica. Item caupo, & stabularius, qui officium tale publice suscepit, potest officio Iudicis cogi ad hospites excipiendos, pro iusto pretio. Ita habet loco cit. n. t. Couar. Quintus est, quod ratione publicæ necessitatis, & indigentia possit quis cogi ad rem suam vendendam, etiam si non exposuerit venalem; de qua re Couar. in seq. n. tertio. Sextus est, quod cum est annona caritas, ciues cogi possunt frumentum ex agris ciuitatis collectum, ciuibus & oppidanis vendere, non tamen exteris: ita ut detur facultas ciuibus frumentum exteris venditum retrahere eod. pretio oblato. De qua re idem author pluribus in seq. n. 6. Quin etiam ratione talis necessitatis, edicto Pratorum solet frumentum cuiusque inscribi, vt habeat quod sibi, & suæ familiæ necessarium est, quodque superest, teneatur vendere, vt alij habeant quod seminent, vel quod manducant; de quo etiam idem author ibid. Septimus est, quod ratione pietatis publicæ statuitur, vt merces, & res ad victum necessariae, eodem pretio vendantur peregrinis & hospibus cæteris, quo publice incolis venduntur, iuxta cap. 1. De empt. & vendi. Octauus est, quod ratione religionis, dominus omnino compellatur vendere agrum aut domum propriam, si iis sit opus ad constructionem vel amplificationem alicuius Ecclesie, aut Monasterij. De hoc Couar. late in eodem cap. 14. n. 7. & 8. vbi & addit inter cæterea notatu digna, & post eum Molina in citata disp. quod iure prohibitum sit priuatum ædificium sicatolli, vt ex eo videri possint Religiosi, aut Religiosæ intra proprias domos religiose habitantes. Nonus, quem idem Couar. attingit in eodem n. 8. quod ad vendendum agrum vel domum possit etiam quis compelli ratione publicæ vtilitatis; puta via sternenda, rescindenda, muniente fori extruendi, vel amplian di. Qua etiam ratione incolæ & ciues triticum quod Respub. emit, ne illi egestate premerentur, cogi possunt emere eodem pretio, licet caro, quo ipsa emit. Nam in illorum bonum emit, ipsaque potest se indemnem seruare. Similiter iidem cogi possunt ad emendam arma quæ Respub. emit, & illis distribuit ad ipsius defensionem imminente bello periculoso.

CAPVT XXVI.

De perfectione emptionis, ac eiusdem rescissione.

SVMMARIVM.

- 360 Duo modi quibus venditio perficitur.
- 361 Tria requisita vt venditio sit perfecta sufficienter ad transferendum dominium.
- 362 Quando censenda sit venditio perfecta sine translatione domini.
- 363 Quid arripe conferant ad perficiendam venditionem.
- 364 Quid sit agendum cum res vendita est duobus.
- 365 Quid specialiter cum venditio fuerit iurata.
- 366 Quid cum vtraque venditio fuerit eiusdem modi.

67 Sextuplex error contrahentium, ratione cuius contr. eius
venditionis, & emptionis rescindi pot. ff.

368 Alia causa ob quas adhuc potest idem rescindi.

360. **E**MPTIONIS & venditionis perfectio dupliciter spectatur: vno enim modo perfecta dicitur, quando dominium rei venditæ ad emptorem transfertur. Altero vero modo, quando periculum, & cõmodum rei venditæ tranfit & pertinet ad emptorem, licet venditor sit adhuc rei dominus.

161. Atque de perfectione prioris modi notandum est eã requirere tria. Primum est, vt venditio facta sit cõmuni cõsensu. Secundum, vt pretium sit solutum venditori, aut sit ipsi satisfactum: siue quod emptor fideiussores, aut pignus dederit; siue quod ei fides habita sit de pretio soluendo, ex lege Quod vendidi, ff. De contrahenda emptione. Tertium est, vt res vendita sit emptori tradita, Instat. tit. De rerum diuisione. § per traditionem, & §. venditæ: & Cod. De pactis, lege Traditionibus. Aliquando tamen iure quodam singulari ex solo contractu sine traditione, transfertur dominium rei. Sic enim ex privilegio, in Ecclesiam vel ciuitatem dominium transfertur absque rei traditione, prout iuxta legem vlt. Cod. de SS. Ecclesiis, notat Couar. lib. 2. resolut. cap. 19. n. 2. Aliquando etiam solent esse statuta, vel dominium rei venditæ non intelligatur translatum, donec pretium persolutum sit venditori: etiam si res sit emptori tradita, & de pretio ipso fides habita.

362. **D**E PERFECTIOE autem posterioris modi notandum est primo, quando apparet de pretio, & de eo quod venditum est, quid, quale, & quantum sit: atque pure facta est venditio, tunc (*quemadmodum habitum est initio precedentis capituli 24.*) periculum, & commodum rei venditæ tranfit & pertinere ad emptorem, quantumuis res non sit tradita, nec venditor adhuc sit illius dominus. Et ita venditio perfecta accipitur in lege Necessario, ff. De periculo, & commodum rei venditæ. Notandum est 2. venditionem eo ipso quod contrahentes in rem & in pretium consentiunt, sic perficit, vt neutri eorum liceat in conscientia altero inuito ab illa recedere: liceat autem de mutuo vtriusque consensu.

Notanda sunt tertio tria documenta, quæ Molina tractat in eodem tract. 2. disput. 337. quorum primum est nõ censeri venditionem perfectam, in qua pretium recitatur in arbitrium personæ designatæ, quia tale pretium nullum est, quousque à tertia illa persona definiatur. Secundum est, perfectam censeri venditionem factam hoc modo: Si vsque ad talem diem debitum non solueris, pignus tuum maneat venditum pretio, prout prudens arbitratus fuerit, iusto. Ita habetur ex lege Si fundus, §. vltimo, ff. De pignoriibus. Tertium est, ad hoc vt tum venditio, tum emptio censetur perfecta, quando certum pretium statuitur tantum in relatione ad aliud (v.g. dicendo; Ego à te hanc rem, quanti eam emisisti, aut quanti illam emit, qui tibi eam donauit, aut pro pecunia quam habes in marisupio) requiri vt illud aliud sit quid verum, nec tantum imaginarium: nempe v. g. vt venditor rem, de qua agitur, aut ille qui eam donauit, emerit certo pretio: aut emptor certam pecunie summam habeat in marisupio. Nam si nihil tale sit reuera, contractus est nullus, tanquam factus nullo statuto pretio. Ad quod faciunt lex Hæc venditio, §. Quia sine di, & lex Si quis fundum, ff. De contrahenda emptione.

363. Notandum est quarto, in perficienda eiusdem modi emptione & venditione, solere dari arras; idque dupliciter, vno modo in venditionis tantum modo signum & probationem; vt sit maxime, cum non datur pecunia, sed annulus, aut aliud eiusmodi. Altero modo nõ tantum in signum, sed etiam in partem pretii. Atque de iure communi, quando arras dantur solummodo in signum, is per quem stat ne contractus perficiatur, si eas dedit, illas perdit, alter vero tenetur in duplũ. Quando autem dantur in partem pretii, vnus non potest à contractu emptionis recedere sine alterius consensu: quia cũ pars pretii soluta sit in arras datis, res nõ est amplius integra. Hæc Sylu. habet in verbo Arrha n. 1. & 2. citatis legibus civilibus. Cui ad dendum, est esse videndum quid sit cõmuni vsu receptum in ea re, aut quid intentum à contrahentibus. Nonnulla alia quæ habet Molina in seq. disput. 338. Iuris peritis relinquere volumus tanquam ipsorum propria.

De venditione facta a iudice.

364. **R**estat monendum, quod ex proposita doctrina possit iudicari quid agendum sit, cum res duobus, seu bis vendita fuerit. Quando enim prior venditio fuit perfecta priore modo, seu ita, vt in priorem emptorem translatum sit dominium, ipsi priori data est res vendita & à posteriore auferenda. Quando autem venditio perfecta fuit tantum posteriore modo, res est relinquenda posteriori emptori, si illa acquirerit venditione priore modo perfecta, acquirere ve rei venditæ dominium. Ita habetur ex lege Quoties, Cod. De rei vendicatione, & ex lege Traditionibus, Cod. De pactis: lateque tractat Couar. in citato cap. 19. vbi n. 2. excipit casum in quo venditio fuerit posteriore modo facta Ecclesiæ, aut ciuitati. Cum enim per eam fiat translato dominium, vt n. 361. diximus, per subsequentem prioris modi illud acquiri non poterit. Excipit item in seq. n. 7. casum in quo per venditionem posterioris modi, res vendita, hypothecata fuit emptori in securitatem contractus: tunc enim secudus emptor nõ potest per traditionem dominium acquirere eiusdem rei; ex lege Si creditor, §. finali, ff. De distract. pignorum. Et ratio est, quia is qui pignus habet, debet simpliciter creditori præferri in ipso pignore.

365. Aduerte autem ex eod. Couar. in Epitome 4. decretalium par. 1. cap. 5. nu. 9. & 10. quod venditio facta posteriore modo, seu absque translatione dominii, fuerit iurata, non obstat quin sublequens facta priore modo, seu cum translatione dominii valeat: ita ut ab emptore posteriore res ei tradita, nequeat auferri, quia inde effici quide potest, vt prius sit venditor, non tamen vt à posteriore emptore possit rem venditam auferre, & priori tradere: nisi for sit ipse posterior eundem venditorem induxerit ad vendendam sibi eam quam probe sciuit iam venditam esse, in quo casu, tanquam dans causam damni quod alter inde patitur iniuste, tenebitur illud resarcire tanquam ad id obligatus ex iniusta acceptione. De eo autem qui iurauit se rem suam Titio venditum, & postea vendit Caio, addit idem Couar., obligari eiusdem rei traditionem facere Titio propter iuramentum ei præstitum. Atque istud quod dicitur de venditione facta duobus, paribus ex citata lege Quoties.

366. Porro cum vtraque venditio fuerit posterioris modi, res tradenda est priori emptori: quia ex regula 54. iuris in 6. qui prior est tempore, saltem in pari causa, potior est iure. Similiter si vterque emptor afferat se emisit priore modo, nec de veritate possit constare: ob eandem rationem tradenda est priori, nisi forte posterior numerauerit pretium, prior vero minime: quod aliis citatis habet Couar. loco cit. n. 6. Et ratio est, quia merito creditori rei traditionem ei factam fuisse potius, quam illi qui non soluit pretium.

De rescissione contractus venditionis
& emptionis.

367. **T**itulus habetur tam Digestis lib. 18. quam Codice lib. 4. De rescindenda venditione. Debet vero venditio rescindi, primo, ratione erroris, ac dissensus contrahentium: qui quidem error sextuplex esse potest. Primum, quo erratum est in pretio: tunc enim in conscientia vel rescindi debet venditio, vel ab emptore suppleri quod deest ad iustum pretium, vel à venditore quod abundantius est, restitui enim potest æquitas seruanda ex iustitia. Secundus est, quo erratum est in contractu, vt cum ex illi maius vendere, tu vero putasti me tibi donare rem meam, non enim valet tunc venditio, ex lege Si ego 1. ff. De rebus creditis. Tertius est, quo erratur in corpore, vt si putasti me vendere tibi fundum meum Sempronianum, & tu credis te emere Cornelianum, vt habetur ex initio legis In venditionibus, ff. De contrahenda emptione. Quod si error tantum esset in nomine, & de corpore constaret, nihil esset cur venditio non valeret, ex ead. lege, §. 1. Quartus, quo erratur in qualitate, aut materia, vt si quod tempore venditionis est acetum, pro vino, vel æs pro auro, vel stannum pro argento distrahatur. Nam tunc, sicut & alias, quoties erratur in materia, nulla est venditio, ex ead. lege, §. 2. Quintus est, quo erratur in sexu, vt si quis putet se vendere equam, & tu putas te emere equum, ex lege

quam emptore ignorante, ex lege Domum, §. finali, ff. eodem ad huc titulo. In quibus omnibus casibus, non tantum in externo, sed etiam in interno foro venditio nulla est, ex defectu scilicet consensus tam veri, quam debiti.

Rescindi secundo debet venditio ratione violentiæ: quia venditio per violentiam facta, tanquam inuoluntaria, est in utroque foro nulla. Debet tertio rescindi ratione metus illius; non tamen quod sit ipso iure irrita; sed quod officio Iudicis irritari debeat in foro externo, in quo actio, Quod metus causa, datur contra eum qui incussit metum. Debet quarto ratione ætatis rescindi autoritate Iudicis; nam pupillis, ac minoribus, vt & Ecclesiis, ac civitatibus, solent in iudicio concedi restitutio bonorum alienatorum. Debet quinto rescindi ratio: solemnitatis in alienando omis- se. Vide dicta in præced. cap. 7. se. 1. ad intelligendum qua ratione id accipi debeat. Debet sexto rescindi ratio pacti non seruati, si venditio non erat alias perficienda. Nam sic ea tensenda est inuoluntaria. Debet denique ratione conditionis non adimpletæ, quia venditio contracta sub conditione, imperfecta est, donec conditio ipsa impleatur.

TRACTATUS IV.

De societate.

QUONIAM mutuum vsurarium velari solet maxime contractu societatis, idemque contractus magnum habet vsum in negotiatione, quæ perficitur emptionibus, & venditionibus; tractationem eius præcedentibus proxime subiiciemus. Atque de societate in iure ciuili libro 17. Digestorum, & lib. 4. Codicis titulus extat, qui dicitur Pro socio, ac in lib. 3. Institut. qui dicitur, De societate. De eadem vero præter eiuſdem iuris interpretes, & Canonistas ad cap. Per vestras, De donationibus inter virum, & vxorem, ac Summularios in verbo Societas, & in verbo Vtura, agunt tum Sotus in lib. 6. D. iust. & iure quæst. 6. Nauarr. in Enchir. cap. 17. n. 251. & in conuent. De vsuris, num. 32. & aliquot frequentibus. Conradus De contractibus, quæst. 97. Couar. in lib. 3. var. resolut. cap. 2. tum post ipsos, plerique recentiores, vt Gregorius Valentia 2. 2. disput. 5. quæst. 24. Petrus à Nauar. in lib. 3. De rest. cap. 2. à num. 436. vsque ad finem. Ludouicus Molina de iust. & iure tract. 1. disput. 411. ac nonnullis sequentibus, alique. Dicemus vero primo de illa in genere. Secundo, de illius multiplici varietate. Tertio, de ea in specie, vt est circa negotiationem. Quarto, de ea, vt est circa animalia.

CAPVT XXVII.

De societate in genere.

SUMMARIUM.

- 369 Quid sit societas & quod d. beat esse saltem duorum.
- 370 Ad eam pertinet conuentio contribuendi, per sociique potest sine rei traditione, aut scriptura.
- 371 Pertinet item, vt quisque sociorum aliquid, aut aliqua contribuat.
- 372 Pertinet adhuc, vt eadem contributio fiat ad commune lucrum sociorum, & quod interdum sic fiat, vt consuetudine, non societatis, sed locationis contractum.
- 373 Vsurarium non est, quod pecuniam contribuens ex ea lucratur, nulla apposta sua industria.
- 374 Socius datur causam damni in societate, quare nus teneatur ad illud reparandum.
- 375 Quinque modi quibus contractus societatis finitur.

QUID SIT, societas, non omnes eodem modo expli- cant, vt patet ex Nauar. in citato num. 251. Sylu. in verbo Peculium 2. quæst. 1. Soto in citata quæst. 6. art. 1. sed varietas tantum est in verbis, quibus in dicare volunt, naturam societatis consistere in duorum, vel plurimum conuentio- ne contribuendi aliquid, vel aliqua ad commune lucrum. Vbi aduerte ad societatem pertinere, vt sit duorum vel plurium, quia vnus solus non contrahit societatem, sed duo, aut plures inter se, qui vt ad id sint idonei, ex Sylu. in sequen- ti, quæst. 2. requirunt, vt possint se obligare, & contrahere.

Quod quidem non possunt ij, qui donare prohibentur, nempe ex eodem Sylu. in verbo 1. Donatio 1. quæst. 1. Primo quidem mentis impos. Secundo, prodigus cui datus est curator, vel alienatio interdicta est. Tertio, minor 25. annis, nisi post eosdem expletos, etiam habuerit à se factam donationem. Quarto seruus, & Religiosus, atque alij qui nihil proprij habent. Quinto, vxor. Sexto, ij quibus alienatio est interdicta legibus, vt hæretici, & rei criminis læsæ Maiestatis. Septimo, illi quorum bona sunt confiscata. Octauo, non domini rei dandæ. Nono, is qui non est soluendo creditoribus. Videndum est cap. nonum huius libri.

ADVERTE secundo, ad societatem pertinere, vt sit con- uentio contribuendi, aliter enim contracta conuentio, etiã si nomine societatis significetur (vt videre est apud Sylu. ip- sum in verbo Peculium 2. quæst. 3. & sequentibus) non pertinet ad hunc tractatum, vt ex eo confirmatur, quod si vna res lega- ta fuerit duobus, vel si hæreditas pluribus communiter contigerit, vel eadem res à duobus empta fuerit, non com- petat actio, quæ in iure dicitur Pro socio, ex lege Vt sit, ff. Pro socio. Quod satis ostendit, tales communicationes non habere veram societatis rationem. Potest vero conuentio contribuendi solo contractum mutuo consensu fieri ad hoc sufficenter vt societas perfecta sit absque rei traditione, aut scriptura aliæ solemnitate publica; adeo ut celebrari possit, non solum inter præsentem, sed etiam inter absentes per epistolam, aut internuntium. Pro quo est textus satis exp- pressus in lib. 3. Institut. tit. De obligationibus ex consensu, & deducitur ex lege Societatem, ff. Pro socio.

ADVERTE tertio, ad societatem quoque pertinere, vt quisque contrahentium, qui socij d. cuntur, aliquid, vel aliqua contribuat. Quod sic intelligendum est. In societatem con- ferri possunt. Primo, pecunia, vel alia res æstimabilis pecunia, vt vinum, frumentum, animalia, &c. Secundo, opera, vt labor nauigandi in exteris regiones, emendi, vendendi, ac portandi merces. Tertio, industria, qualis est negociandi; consistens potissimum in his, vt scilicet videatur in quibus mercibus emendæ pecuniæ sint expendendæ; vnde nam ille petendæ, & quando, & à quibus emendæ sint, quoniam pacto cõseruandæ, quibus, & quo loco distrahendæ. Adde, diligen- tiam adhibendam esse in seruanda ratione dati, & accepti, & in faciendis expensis, seu sumptibus moderatis. Cum autem hæc ita sint; propositorum verborum sensus est: Socie- tatem perfici, siue quis tantum vnum ex memoratis contri- buat, vt tantum pecuniam, vel animalia tantum, vel ope- ram tantum; siue contribuat simul plura ex eis, vt quando multi mercatores conferunt in commune suas pecunias, vt ex eis communi opera emptas merces ex quo diuidant inter se, aut multi eiuſdem officij, & artis, & pecuniam, & operas, ac industrias conferunt ad aliquod opus, vt multi piscatores ad aliquam piscationem, multi agricolæ ad alicuius agri culturam; multi pastores ad custodiam alicuius gregis.

ADVERTE quarto, ad societatem adhuc pertinere, vt dicta contributio fiat ad commune lucrum sociorum. Nam, si quis animalia tradat alicui ad custodiam, aut pecuniam ad negotiationem cum hac conditione, vt totum lucrum sit tradentis, & alius certum stipendium pro operis positis accipiat; non erit tunc societas, sed locatio operarum, ex parte eius qui illas apponit; & conductio ex parte eius qui dat sti- pendium; siquidem hoc detur in pecunia. Quod addo, quia erit alioque contractus innominatus, non ab similibus locatio- ni, prout declaratur eum de locatione ipsa agitur. Quod si ei qui industriam, & operas est positurus, decerneretur specia- tim pars lucri aliquota (que est si quoad latitudinem incerta sit, eius tamen spes æquipollet certo, & determinato stipendio: usque, quod illi dandum esset, locatio ipsius operas) tunc si exprimat in contractu, quod eadem pars detur illi in stipendium, non societatis, sed potius conductionis contractus celebratus censeri debet. Vbi vero non exprimeretur eam partem in stipendium dari, sed simpliciter celebraretur contractus sub ea conditione, vt tot partes lucri sint ponentis capitale, & vna talis aliquota sit illius qui præficitur negotiationi, aut custodiæ pecorum; &c. contractus erit societatis; quando quidem reuera conuentio interuenit contribuendi ad commune lucrum postea diuidendum.

Referi